

Sebastien le Prestre de Vauban (1633-1707)

Tento rok si Francie, a nejen ona, připomíná 300. let výročí úmrtí jednoho z největších stavitelů pevností tzv. francouzské inženýrské školy¹ Sebastiena le Prestre de Vauban². S památkami odkazující na jeho velkolepou činnost v oblasti stavby fortifikačních objektů se je možno setkat prakticky v každé oblasti Francie a nejen tam.

Vauban se především během svého působení ve službách Ludvíka XIV. zasloužil o první komplexní fortifikační zajištění francouzských hranic, které bylo využíváno až do prusko-francouzské války v roce 1870. Jednalo se ostatně o jeden z hlavních cílů Ludvíkovy zahraniční politiky – zajistit Francii takové hranice, které by ji co nejlépe chránily proti útokům zvenčí. K tomuto účelu potom také vedoucí sekretariátu války Louvois vytvořil stálou armádu, doplňovanou pravidelnými odvody a kontrolovanou korunou prostřednictvím byrokracie. Pečlivě byl také formován a doplňován důstojnický sbor. Povyšování bylo pak závislé na délce služby a zásluhách, nikoli na urozenosti jako v předchozích dobách. Podstatně se zlepšila výzbroj, organizace i výcvik vojsk. Také počet vojáků se během vlády Ludvíka XIV. postupně zvyšoval tak, že na konci jeho vlády již dosahoval téměř půl milionu vojáků. Není tedy divu, že mladý Vauban volil vzhledem ke svým nepříliš optimistickým finančním poměrům dráhu profesionálního vojáka, která jej vzhledem k jeho nadání zcela zaopatřila.

Jak jsem zde již zmínila, Sebastien le Prestre de Vauban nepocházel z příliš bohaté rodiny. Narodil se roku 1633 v Saint-Léger – de- Faucheret u Avetlonu nedaleko Vézelay v Burgundsku.³ Jeho studium po domácím vzdělání pokračovalo na církevních školách, kde se již projevil jeho nesporný talent, a to především v přírodních vědách – matematice a geometrii. Během studia absolvoval také úvod do teorie stavitelství. Vzhledem k finančním poměrům rodiny se v roce 1651 rozhodl pro dráhu profesionálního vojáka. Působil jako kadet v pěší rotě kapitána d'Arcenayho, která byla součástí pluku bourbonského prince Ludvíka II. de Condé, jednoho z vůdců frondy princů. Vauban během

---

¹ Její představitelé (Jean Errard de Bar-le-duc, Antoine de Ville či Blaise F. de Pagan ad.) vycházely z inovací v opevňovacích systémech, které pocházely z Itálie. Do Francie se nositelé těchto myšlenek, tvůrci nového bastionového opevnění, dostali společně se dvorem Kateřiny Medicejské, jež se v roce 1533 stala manželkou francouzského dauphina a budoucího krále Jindřicha II. Již na sklonku 16. století Jindřich IV. založil vlastní sbor královských pevnostních inženýrů (Ingénieurs ordinaires du Roi), který tvořil zárodek slavné francouzské inženýrské školy.

² Podrobnější informace k programu pořádanému u příležitosti tohoto jubilea lze nalézt např. na adrese <http://www.vauban-asso.fr>.

³ V místním muzeu La maison Vauban je možno v současné době shlédnout expozici věnovanou jeho životu a dílu. Vystavené modely ukazují některé z jeho 300 pevnostních objektů. Dále jsou zde vystaveny také originální dokumenty a osobní věci Vaubana.

svého působení v protikrálovském táboře poprvé uplatnil také své vynikající znalosti o pevnostním systému. Dokonce mu byl nabídnut důstojnický patent, který ale kvůli nedostatku finančních prostředků musel odmítnout. Jeho dalším postupem ve vojenském žebříčku bylo převelení mezi jízdu.

Ale v roce 1653 byl před Sainte Ménehould zraněn a zajat královskými vojáky. Tato událost pro něj mohla znamenat i smrt, ale díky kardinálovi Mazarinovi získává hodnost poručíka v burgundském pěším pluku, tentokrát ale u francouzské královské armády. Vauban tuto nabídku přijal a v královských službách zůstal plných 54let!

V nové armádě stanul po boku rytíře Louise Nicolase de Clerville, který byl v oné době nejvýznamnějším francouzským inženýrem. Samotný Vauban byl 3.5. 1655 jmenován královským inženýrem⁴ a i nadále se účastnil bojů proti Španělsku. Během tohoto působení v královské armádě se Vauban natolik osvědčil, že nic nebránilo tomu, aby od 30.7. do 30.8. 1658 byl již sám pověřen samostatným řízením veškerých obléhacích prací před pevností Gravelines, Oudenaarde a Ypry. Válka se Španělskem byla uzavřena roku 1659 tzv. pyrenejským mírem, ze kterého plynuly Francii významné územní zisky.

Následující léta byl Vauban pověřen odstraňováním starých opevnění v Nancy⁵ a poté byl převelen do Pikardie. Roku 1664 opevnil město Breisach. Doba míru však netrvala dlouho a již brzy se na obzoru objevil spor o dědický podíl po smrti španělského krále Ferdinanda IV.. Pro tento spor se vžilo označení devoluční válka, neboť Ludvík XIV. se dovolával dědických nároků své manželky na základě práva, platného v Brabantsku, které dávalo přednost dcerám z prvního manželství před syny z manželství druhého (tzv. devoluční zákon). Španělská regentka Marie Anna, matka malého Karla II., uvedené nároky odmítla, a proto francouzská vojska zahájila střet vpádem do Flander, kde Vauban dobyl Tournai. Během obléhání dalšího města Douai byl zraněn do obličeje tak, že jeho obličej od té doby „zdobila“ tmavá jizva. Po rekonvalescenci se Vauban účastnil také dobytí města Lille. Vauban zde již působil jako poručík francouzské gardy a po dobytí města Lille byl pověřen stavbou citadely, která měla ochraňovat francouzské zájmy v této oblasti a také zajišťovat loajalitu obyvatel. Devoluční válka skončila uzavřením

---

⁴ Ingénieur ordinaire du Roi

⁵ 25. března 1660 se oženil se svou sestřenicí.

cášského míru v roce 1668. I v tomto případě Francie slavila územní zisky v podobě 13 podstoupených měst ve Španělském Nizozemí.⁶

Další vojenský konflikt, kterého se zúčastnil Vauban, již povýšený na brigádního generála a později na táborového maršála, byla válka se Spojenými nizozemskými provinciemi v letech 1675-1678. Na konci tohoto ozbrojeného konfliktu, který znamenal pro Ludvíka XIV. především zisk Franche Comté, důležité „brány“ do Francie, už Vauban vystupoval jako generální komisař pevností místo rytíře de Clerville, jehož byl pobočníkem až do jeho smrti.

V této době také Vauban podává králi pamětní list⁷, ve kterém se zabýval rozborem ochrany severních hranic Francie, a navrhuje zesílení těchto míst řadou nových nebo modernizovaných pevnostních objektů umístěných do hloubky ve dvou sledech za sebou tzv. pré-carré. První pás pevností se měl nacházet od Dunkerque k Dinantu. Celkem ho mělo tvořit 13 městských pevností a dvě bastionové forty. Druhý pás se táhnul od Gravelines k Mezières. Opět byl tvořen 13 pevnostmi. Jednalo se o velkolepý projekt a také o jednu z největších královských zakázek tohoto druhu.

Po ukončení válečného konfliktu se Spojenými nizozemskými provinciemi vydává Vauban roku 1679 nový pamětní list⁸ týkající se fortifikačního zajištění nových hranic Francie se Španělskem v oblasti Franche Comté, Provence a Roussillonu, které byly změněny v důsledku nijmegenenské mírové smlouvy. I tento projekt Ludvík XIV. schválil a Vauban začíná své projekty od roku 1680 realizovat. Kromě těchto zakázek ryze vojenského charakteru je toto mírové období vyplněno Vaubanovou činností v oblasti civilních staveb. Stavěl akvadukty, kanály, zajišťoval zásobování zahrad kolem versailleského zámku vodou.

Novým vojenským konfliktem, který vypukl roku 1683, byla válka o tzv. reunie. Samotný konflikt spočíval v boji o některá znovupřipojená území k Francii, na která si Francie činila nárok. Podstatnou část těchto území Francie skutečně obsadila. Jednalo se o většinu Španělského Nizozemí, téměř veškeré španělské Lucembursko, většinu Lotrinska, údolí řeka Saar, vévodství zweibrückenské⁹ a zbytek Alsaska. Většina těchto oblastí měla pro obranu Francie skutečně strategický význam a okamžitě po jejich obsazení začal i zde Vauban s budováním pevností. Vedle stavitelské činnosti i v tomto případě se Vauban

---

⁶ Armentières, Ath, Furnes, Bergues, Bitche, Dounai, Charleroi, Lille, Memin, Oudenaarde, Tournai, Breisach a Pignerol.

⁷ Mémoire des places frontières de Flandre qu'il faudrait fortifier pour la sûreté de l'obéissance du roi

⁸ Mémoire sur les places de la nouvelle frontière

⁹ država Karla XI. Švédského

účastnil řady bitev a dobyl pevnost Courtroi a město Lucemburk. Za tyto vojenské úspěchy byl pak roku 1688 povýšen na generála poručíka.

Ani následující tzv. devítiletá válka (1688-1697) se neobešla bez Vaubanovy přítomnosti, ale během bojů onemocněl malárií a na bojiště se mohl vrátit až v roce 1691. Síly obou soupeřících stran, Francie a tzv. Velké aliance, byly v podstatě vyrovnány. Francii ale dobře chránil pevnostní systém, jehož účinnost se v této válce mnohokrát projevila. Výhodou na francouzské straně byl i dobrý systém komunikací, umožňující rychlý přesun jednotek do ohrožených oblastí. Obě soupeřící strany však byly tímto vleklým válečným konfliktem vyčerpány, neboť ani jedna strana na začátku nepředpokládala, že válka bude trvat tak dlouhou dobu. Ludvík XIV. i Vilém III. Oranžský proto od roku 1696 usilovaly o uzavření míru. A rok na to byla v Rijswijku nedaleko Haagu uzavřena mírová smlouva, která znamenala pro francouzskou korunu územní ztráty v podobě některých oblastí získaných během války o tzv. reunie a války v Porýní.

Poslední válka, které se Vauban v již pokročilém věku zúčastnil, byla válka o španělské dědictví v letech 1701-1714. Vauban během ní získal nejvyšší vojenskou hodnost maršál Francie. Již od roku 1705 byl sice ve výslužbě¹⁰, ale stále si všímal politického a vojenského dění a apeloval na Ludvíka XIV., aby opevnil Paříž¹¹. Bezvýsledně. Roku 1707 zemřel na svém zámečku Bazoches du Morvan, který získal roku 1675 díky subvencím Ludvíka XIV. Zde pak vznikla celá řada jeho teoretických spisů a na tomto panství byl také pohřben.

Vaubanovy ostatky se staly obětí řádění na jeho panství během Velké francouzské revoluce, neboť byly vysypány z olověné rakve, která byla určena k roztavení. Neporušená zůstala pouze schránka se jeho srdcem, která byla uložena separátně pod schody oltáře kaple sv. Šebestiána v kostele sv. Hillaire¹². Napoleon ji pak nechal v roce 1804 převézt do Paříže, kde Vaubanovo srdce bylo uloženo do alabastrové schránky a 26.5. 1808 uloženo v dómu Invalidovny nad vchod do hrobky jejích velitelů. Zároveň byl také objeven Vaubanův kenotaf, který je nyní umístěn pod kopulí Invalidovny¹³. Význam Vaubanovy osobnosti docenilo i jeho rodné město, když bylo přejmenováno dle Napoleonova výnosu ze 7. prosince 1867 na Saint-Leger-Vauban.

---

¹⁰ Ještě téhož roku získal od Ludvíka XIV. čestný titul rytíř řádu Svatého Ducha.

¹¹ Tento návrh obsahuje Vaubanův pamětní spis *Les fortifications de Paris sont un ouvrage indispensable si l'on veut mettre le royaume en parfaite sécurité.*

¹² Vybudovaná Vaubanem v roce 1668.

¹³ Sochař Elex ho dokončil teprve v roce 1847.

Pokud bych měla rekapitulovat jeho činy na poli fortifikačních prací, dojdou dle monografií tohoto velkolepého stavitele pevností a válečníka k velmi úctyhodným číslům. Vauban během své 54leté vojenské dráhy postavil 33 nových pevnostních objektů a více než 300 pevností nechal zmodernizovat.¹⁴

Již zde bylo zmíněno, že Vauban byl představitelem tzv. francouzské inženýrské školy která využívala tzv. bastionového systému opevňování. Tento systém se vyvinul z potřeby, kterou vyvolala krize opevňovacího stavitelství italských hradů a měst na přelomu 15.-16 století¹⁵. Staré hradby tak byly nahrazovány zemními valy – kurtinami, staré bašty mocnými bastiony s ostrými úhly¹⁶ a barbakany chránící brány byly vystřídány raveliny¹⁷. Příkopy se začaly prohlubovat a rozšiřovat až na 20 metrů a vyzdívát. Z původních opevnění zůstaly pouze padací mosty, mříže a masivní brány.

Samotný Vauban do oblasti fortifikačního stavitelství jen velmi málo novinek. Jeho nový pevnostní systém spíše čerpal z toho, co zde již v bastionovém systému existovalo. Přesto jeho systém přetrval dvě staletí. Takové pevnosti jako jsou u nás Josefov nebo Terezín, vybudované 50 let po jeho smrti, stále odkazují na Vaubanovu pevnostní školu. Za optimální tvar pevnosti považoval Vauban osmicípou hvězdu. Samozřejmě že tento tvar bylo možno uplatnit jen v případě, že pevnost vznikala na zelené louce v sousedství většího vodního toku. U všech jeho staveb je pak patrné, že dokonale využíval terénu a stavby mu přímo podřizoval, třeba na úkor vžitých geometrických šablon, jako tomu bylo v případě pevnosti Fort Liberia z roku 1681, která vznikla ve svahu. Navíc jeho stavby byly pokrokové ještě v jednom ohledu: jen minimálně vyčnívaly nad terén, takže mohly obstát ještě v moderním pojetí válečnictví hlavně 19. a částečně i 20. století.

Vojenští historici shledávají v jeho díle 3 fortifikační systémy, během nichž uplatňoval odlišné fortifikační prvky, jejich jiné rozměry, tvary a rozmístění. První

---

¹⁴Některé údaje se v odborné literatuře liší. Podrobný přehled fortifikací, které Vauban vybudoval nebo rekonstruoval podává např. Kupka, Vladimír: Stavitelé, obránci a dobyvatelé pevností, Praha 2005, s. 400-402.

¹⁵ Starý opevňovací hradní systém nahradilo tzv. rondelové opevnění, které dokázalo daleko lépe čelit dělostřeleckým zbraním tehdy již vysoké technické úrovně, a to především díky použití silných zemních valů. Obrana paty nových valových opevnění byla zajištěna prostornými válcovými nebo polygonálními dělostřeleckými baštami (rondely) vystupujícími z přímé fronty zemního valu do příkopu.

¹⁶ Tento nový stavební prvek se uplatňuje v důsledku některých nedostatků rondelového opevnění. Kruhový půdorys rondelu měl hlavní slabinu v mrtvém prostoru před špicí. Navíc rovné líce a boky bastionu umožnily umístění více děl, která svým postupným odpalováním a nabíjením byla schopna dosáhnout kýžené kontinuity a mohutnosti palby.

¹⁷ Většinou trojúhelníková samostatná pevnůstka v příkopu, vycházející ze staré piatty formy staroitalské inženýrské školy, která ale narozdíl od ravelinu byla součástí kurtiny. U bastionových pevností byl ravelin nejčastěji předsunut před kurtinu. Často jím procházela vstupní komunikace. Jeho přínos tkvěl v prodloužení doby určené k obléhání a dobytí pevnosti, neboť jedině jeho obsazením bylo možné zahájit útok na samotné bastiony a spojovací kurtinu.

fortifikační systém uplatňoval Vauban až do roku 1687. Je ze všech tří jeho systémů nejjednodušší. Využíval zde především myšlenky tzv. novoitalské inženýrské školy¹⁸. Hlavními znaky tohoto systému jsou ostroúhlé bastiony, jejich boky chráněné orillon¹⁹ (uchy), výskyt kavalír^{20 21}, kleští^{22 23}, ravelin²⁴ apod.

Druhý fortifikační systém je velmi ovlivněn dobou po roce 1687. Byla to doba úporných obranných bojů Francie proti široké koalici nepřátel. V této době vzniká například pevnost Belfort nebo Landau. Poslední systém ve Vaubanově podání je nejlépe rozpoznatelný na pevnosti Neuf Brisach. Tato pevnost byla vlastně Francii náhradou za pevnost Freiburg v Breisgau vrácenou Říši v roce 1697 a doposud je považována za Vaubanovo mistrovské dílo²⁵. V obou posledních systémech lze nalézt nové umístění bastionů, které jsou jako samostatné objekty předsunuté před souvislý pevnostní okruh a jsou odděleny od něho příkopem. Vauban tak dosáhl rozdělení obranné fronty pevnosti do několika úseků, které byly schopné samostatné obrany. Inspiraci pro tuto novinku měl Vauban při dobývání Lucemburku. Rozdíl mezi téměř totožným 2. a 3. opevňovacím systémem lze spatřovat ve tvaru kurtiny. Zatímco u druhého systému byla kurtina mezi bastionovými věžemi příčná, třetí systém opevnění využíval již lomeného tvaru.

Vauban však nebyl, jak lze vyčíst z jeho života, pouze stavitelem pevností, ačkoli především v této oblasti je asi nejvíce ceněn. Vauban byl hlavně profesionálním vojákem²⁶. Jeho vojenská služba trvala 54 let. Účastnil se 53 obléhání a 140 bitev, osmkrát byl za svého života raněn. Ze svých zkušeností, které během své vojenské dráhy nabyl,

---

¹⁸ Její představitelé se objevují ve druhé polovině 16. století. Hlavním znakem inovací, které přinášejí do bastionového pevnostního systému, je samozřejmě snaha o odstranění nedostatků staroitalské inženýrské školy prostřednictvím nových opevňovacích prvků – zkrácení délky kurtin, stavba bastionů, jejichž líce svíraly ostrý úhel, a tak poskytovaly více prostoru pro výzbroj, užívání kleští ap.

¹⁹ Ucho, orillon- zakončení prodlouženého líce bastionu, které zacloňovalo zasutý bok bastionu ze strany a chránilo jej před nepřátelskou palbou.

²⁰ Kavalír – zemní nebo armovaná nástavba obdélníkového nebo oválného půdorysu, která byla umístěna na povrchu bastionu, nebo také na kurtině.

²¹ Jejich umístění na bastiony umožňovalo mnohem větší velikost bastionů oproti novoitalské inženýrské škole.

²² Kleště – nižší hradba v příkopu mezi bastiony, která sloužila k obraně kurtiny před nepřátelským přímým ostřelováním. Dále byla také využívána pro bojové postavení pěchoty, která z ní mohla vést palbu do příkopu, do týlu ravelinu a na krytou cestu.

²³ V jejich případě Vauban přispěl novinkou v podobě komunikačního propojení kleští se šíjí ravelinu, jež umožňovalo podélné postřelování příkopu z ručních zbraní.

²⁴ Měly díky krátkým bokům tvar lunety.

²⁵ Její model je možno shlédnout, jak na zámku Bazoche du Morvan, tak i v muzeu v samotné pevnosti Neuf Brisach. I jeho expozice je věnována Vaubanovu velkolepému dílu.

²⁶ Ačkoli jeho profese zaujímala dozajista podstatnou část jeho života, dokázal být k vojenskému povolání kritický, jak o tom svědčí jeden jeho citát, který v překladu zní: „ *Voják, který zná jen svůj kord, není schopen ničeho velkého.*“ (<http://de.wikipedia.org/wiki/vauban>)

čerpal ve svých teoretických spisech i v praxi. Napsal celou řadu knih o obraně, dobývání pevností i o polních opevněních²⁷.

Také v oblasti vojenské taktiky přinesl nejednu novinku. Přispěl například k odstranění pík z výzbroje francouzské armády a nahradil je puškami s tzv. tulejovými bodáky, které se daly nasunout na hlaveň, a tak nepřekážely střelbě. Doposud byl používán bodák zátkový, zasunovaný do hlavně.

Dále byl Vauban autorem tzv. pravidelného obléhání²⁸, které mělo zajistit obranu ležení vojsk proti pomoci zvenčí i obráncům pevností. Samotný systém spočíval v tom, že jezdeckto uzavřelo veškeré přístupové cesty k pevnosti. Poté začaly ostatní jednotky neprodleně budovat val, který měl chránit tábor před výpady obležených. Další val byl vnější, proti případnému útoku vojsk přicházejících pevnosti na pomoc. Valy měly příkop a kolový nebo tak zvaný polský plot z hotových hatí, nebo splétaného proutí. Současně se budovalo uvnitř tábora vše, co bylo nutné k jeho provozu. Rozměry tábořiště byly úctyhodné, neboť vzdálenost mezi předním a zadním valem se měřila v tisících metrů. Druhou fází pravidelného obléhání byl dělostřelecký útok proti útočné frontě, který měl vést k prolomení eskarpy²⁹ (breche). Případně mohlo být tohoto cíle dosaženo díky podkopům. Třetí fáze obléhání spočívala v pěchotním útoku skrze breche do nitra pevnosti.

Prostředkem útoku hojně užívaným v oné době bylo hloubení přibližovacích klikatých příkopů (tzv. sap). V nich se ukrývala živá síla, připravená ke zteči. Po přiblížení k příkopům a šancím byly zakládány podkopy, kladeny miny a na zvednuté mosty připevňovány petardy. Problém této staré taktiky spočíval v nemožnosti spojení jednotlivých přibližovacích linií. Vauban uvedl do praxe myšlenku spojovat jednotlivé sapy bočními příkopy, kterými se síly útočníka mohly dle potřeby překupovat. Příčné příkopy také sloužily jako obrana linií přibližovacích, protože z nich bylo možné střelbou odrážet výpady obležených.

V oblasti dělostřelectva se Vaubanova taktika vyznačovala především snahou zbytečně nebombardovat civilní domy a vnitřní části pevností. Jeho cílem bylo pevnost dobýt nikoli zničit, a proto se dělostřelectvo snažilo soustředěnou palbou několika baterií

---

²⁷ Komplexně bylo Vaubanovo dílo vydáno v roce 1843 ve dvanácti svazcích pod názvem Oisivetés de Marechal de Vauban.

²⁸ Tento systém dobývání pevností byl poprvé použit v roce 1673 při obléhání Maastrichtu. V následujících letech byl pro svůj nesporný úspěch užíván jako základní postup každého velitele při obléhání opevněných míst až do třetí čtvrtiny 19. století.

²⁹ Eskarpa – vnitřní stěna příkopu přivracená k bráněnému objektu. Byla tvořena zemním valem či armována (obezděna, zpevněna) cihlovou, kamennou nebo betonovou zdí.

do jednoho místa udělat do opevnění průlom, nebo způsobit celé zhroucení zdí. Zde Vauban uplatnil svůj vynález rikošetového způsobu dělostřelecké palby (tzv. palby na odraz), který spočíval v tom, že plně železné dělové koule vystřelované z hlavní rovnoběžně s úrovní terénu se odrážely od země jako žabky na vodě. Tuto novinku poprvé úspěšně uplatnil Vauban při dobývání flanderské pevnosti Ath roku 1697.

Vedle novinek v oblasti obléhacích taktiky Vauban nezapomněl ani na vojáky a zasadil se o budování prvních zděných kasáren, což byl na tu dobu poměrně přepych.

Pouze v rukopisech z důvodu utajení se nám pak dochovaly další z Vaubanových inovačních návrhů, které se týkaly především vojenského vzdělávání. Požadoval například vytvoření speciálních útvarů školených v obléhání pevností, jimž by veleli důstojníci s inženýrským vzděláním. Tento podnět byl brzy realizován, když roku 1673 byla založena 1. minérská rota a roku 1696 královský inženýrský sbor.

Vedle otázek týkajících se zcela vojenské problematiky zaměstnávaly Vaubana i problémy civilně národohospodářské. Bohužel právě tyto otázky se mu staly osudné, neboť kvůli nim upadl roku 1707 v královu nemilost. Vauban například usiloval o reformu francouzského daňového systému. Chtěl nahradit dosavadní nepřehledný a sociálně nespravedlivý daňový systém jednou spravedlivě určenou dávkou pro všechny. Tyto myšlenky shrnul ve svém díle Projekt d'une dixme royale (O králově desátku) z roku 1707 a jeho sepsáním proti sobě poštval nejen krále, ale i duchovní a šlechtu. Nebylo tomu však nadlouho, neboť brzy na to zemřel.

Výše zmíněné úspěchy na poli vojenském i civilním byly v mnoha případech doceněny právě až téměř sto let po jeho smrti. Již jsem zde zmiňovala osud jeho ostatků či přejmenování Vaubanova rodiště. Až do současnosti představuje Vaubanovo jméno synonymum pro vynikajícího stavitele pevností ³⁰ a patří ve Francii k nejpoužívanějším názvům ulic, náměstí, přírodních lokalit, ale také hotelů, restaurací apod. Vedle již zmíněného zámku Bazoches-du-Morvan ³¹ a jeho rodiště Saint-Léger-Vauban je možné i v dalších oblastech Francie nalézt další muzea či památníky, například v jeho nejslavnější pevnosti Neuf Brisach³². Zároveň v současné době působí i několik dobrovolných sdružení zájemců o fortifikace, které ve svých názvech nesou Vaubanovo jméno (Association des amis de la mason Vauban nebo Association Vauban apod.)

---

³⁰ Jako „švédský Vauban“ je označován jeho současník hrabě Erich Dahlberg (1625-1703). Rakouský fortifikační inženýr Franz von Scholl (1774-1838) pak nese přízvisko „rakouský Vauban“.

³¹ U příležitosti 300. let od Vaubanova úmrtí byl tento objekt zařazen do seznamu památek světového kulturního dědictví UNESCO.

³² Viz poznámka 25.

Použitá literatura a další informační zdroje

Kupka, Vladimír: Maršál Vauban, In: Historie a vojenství č. 2, 1997, s. 156-161

Kupka, Vladimír: Rakouský Vauban, In: Historie a vojenství č. 3, 1998, s. 142-144

Kupka, Vladimír a kolektiv: Pevnosti a opevnění v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Praha 2001

Kupka, Vladimír: Stavitelé, obránci a dobyvatelé pevností, Praha 2005

Skřivan, Aleš: Světová politika 1648-1914, Praha 1999

Webové stránky:

www.chateau-bazoches.com

www.militaria.cz

www.vauban-asso.cz

www.wikipedie.org